

*В. О. Кушнір,
к. держ. упр., докторант кафедри стратегічних комунікацій навчально-наукового центру
стратегічних комунікацій у сфері забезпечення національної безпеки та оборони,
Національний університет оборони України імені Івана Черняхівського, м. Київ
ORCID ID: 0000-0002-0805-4092*

DOI: 10.32702/2306-6814.2021.11.79

ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ФОРМУВАННЯ КОНЦЕПТУАЛЬНИХ ЗАСАД КЕРІВНИХ ДОКУМЕНТІВ ЩОДО ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ: ПРОЕКТ ПОЛІТИКИ У СЕКТОРІ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ УКРАЇНИ ЗІ СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ

V. Kushnir,
PhD in Public Administration, Doctoral candidate of the Department of Strategic Communications
of the educational and research center of strategic communications in the sphere of national
security and defense, National Defence University of Ukraine named after Ivan Cherniakhovskyi, Kyiv

PROPOSALS FOR THE FORMATION OF CONCEPTUAL FOUNDATIONS OF GUIDING DOCUMENTS FOR THE FUNCTIONING OF THE SYSTEM OF STRATEGIC COMMUNICATIONS: POLICY IN THE SECURITY AND DEFENSE SECTOR OF UKRAINE ON STRATEGIC COMMUNICATIONS

Стратегія воєнної безпеки України визначає захист суверенітету і територіальної цілісності України — найважливішою функцією держави, справою всього українського народу. Реалізація цієї норми Конституції України в умовах екзистенційної воєнної загрози національній безпеці, зростання дефіциту фінансових ресурсів та дисбалансу воєнних потенціалів України та Російської Федерації обумовлює необхідність розроблення нової стратегії воєнної безпеки, яка базується на всеохоплюючій обороні України. Всеохоплююча оборона України — це комплекс заходів, основний зміст яких полягає у: превентивних діях та стійкому опорі агресору на суші, на морі та в повітряному просторі України, протидії в кіберпросторі та нав'язуванні своєї волі в інформаційному просторі; використанні для відсічі агресії всього потенціалу держави та суспільства (воєнного, політичного, економічного, міжнародно-правового (дипломатичного), духовного, культурного тощо); застосуванні всіх форм і способів збройної боротьби з агресором, зокрема асиметричних та інших дій для оборони України, з дотриманням принципів і норм міжнародного права [1].

Ключовим фактором формування та розвитку такої взаємодії можна вважати повноцінну реалізацію стратегічних комунікацій у секторі безпеки і оборони України, як однієї з найважливіших складових системи державного та військового управління, що дають можливість, залишаючись у межах демократичних практик і принципів, організувати ефективну відсіч будь-яким деструктивним інформаційним операціям.

У розвитку стратегічних комунікацій Україна досягла певного успіху, але він може бути підсилений за рахунок удосконалення державних механізмів стратегічних комунікацій та набуття нових дієвих спроможностей.

У статті запропоновані пропозиції щодо формування концептуальних засад керівних документів щодо функціонування системи стратегічних комунікацій: Політики у секторі безпеки і оборони України зі стратегічних комунікацій (далі — Політика).

Документ сприятиме удосконаленню механізму планування, координації та реалізації комунікаційних заходів у складових сектору безпеки і оборони України (далі — СБіО), а також створить належний рівень інтегрованості, простоти та швидкості організації процесів діяльності. Політика сприятиме змінам у структурі Ради національної безпеки і оборони України, які є необхідними для досягнення успіху в інформаційному середовищі.

Метою реалізації Політики є визначення шляхів становлення та розбудови у секторі безпеки і оборони України системи комплексних, послідовних та скоординованих дій у напрямі стратегічних комунікацій.

Ukraine's military security strategy defines the protection of Ukraine's sovereignty and territorial integrity as the most important function of the state, the cause of the entire Ukrainian people. Implementation of this norm of the Constitution of Ukraine in the conditions of existential military threat to national security, growing deficit of financial resources and imbalance of military potentials of Ukraine and the Russian Federation necessitates development of a new strategy of military security based on comprehensive defense of Ukraine. Comprehensive defense of Ukraine is a set of measures, the main content of which is: preventive action and stable resistance of the aggressor on land, at sea and in the airspace of Ukraine, countering in cyberspace and imposing one's will in the information space; use to repel aggression of all the potential of the state and society (military, political, economic, international law (diplomatic), spiritual, cultural, etc.); application of all forms and methods of armed struggle against the aggressor, in particular asymmetric and other actions for the defense of Ukraine, in compliance with the principles and norms of international law [1].

A key factor in the formation and development of such cooperation can be considered the full implementation of strategic communications in the security and defense sector of Ukraine, as one of the most important components of public and military governance, enabling, while remaining within democratic practices and principles, to effectively repel any destructive information operations. Ukraine has achieved some success in the development of strategic communications, but it can be strengthened by improving the state mechanisms of strategic communications and acquiring new effective capabilities.

The article offers proposals for the formation of conceptual foundations of guiding documents for the functioning of the system of strategic communications: Policy in the security and defense sector of Ukraine on strategic communications.

The policy in the security and defense sector of Ukraine on strategic communications will help improve the mechanism of planning, coordination and implementation of communication activities in the security and defense sector of Ukraine (hereinafter — SBI), as well as create an appropriate level of integration, simplicity and speed of organization. Policy in the security and defense sector of Ukraine on strategic communications will contribute to changes in the structure of the National Security and Defense Council of Ukraine, which are necessary for success in the information environment.

It is determined that a guiding document — Policy in the Security and Defense Sector of Ukraine on Strategic Communications — is proposed to define the role and place of strategic communications in the SBI and to implement the principles and approaches adopted in NATO member states in support of the implementation of strategic communications.

The purpose of implementing the Policy in the Security and Defense Sector of Ukraine on Strategic Communications is to identify ways to establish and develop in the security and defense sector of Ukraine a system of comprehensive, consistent and coordinated actions in the direction of strategic communications to support, formulate and implement security and defense policy.

Ключові слова: державні механізми стратегічних комунікацій, сектор безпеки і оборони, інформаційна політика, Політика в секторі безпеки і оборони зі стратегічних комунікацій.

Key words: state mechanisms of strategic communications, sector of safety defensive of Ukraine, informative policy, Policy in the Security and Defense Sector of strategic communication.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ АБО ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Для забезпечення національної безпеки, зокрема державної, економічної, інформаційної, гуманітарної та екологічної, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях органи сектору безпеки і оборони, інші державні органи України, їх посадові особи здійснюють заходи для відновлення територіальної цілісності України, а також забезпечують комплексний розвиток безпекової, економічної, інформаційно-телекомунікаційної, соціальної та гуманітарної інфраструктури на територіях, прилеглих до тимчасово окупованих територій в Донецькій та Луганській областях, реалізують відповідно до документів стратегічного оборонного планування заходи зі зміцнення оборонних і безпекових спроможностей України [2]. Вирішення усіх вищезазначених завдань неможливо досягнути без ефективної взаємодії складових сектору безпеки і оборони України. Саме тому од-

ним із основних напрямів розвитку сектору безпеки і оборони України є створення та впровадження системи стратегічних комунікацій у секторі безпеки і оборони та її поступового ефективного удосконалення з урахуванням досвіду держав-членів НАТО.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ, У ЯКИХ ЗАПОЧАТКОВАНО РОЗВ'ЯЗАННЯ ЦЬЄЇ ПРОБЛЕМИ

Теоретико-методологічні засади стратегічних комунікацій досліджуються у працях провідних вітчизняних вчених: Д.В. Дубова, В.Ю. Богдановича, О.В. Капштика, А.І. Семенченка, Т.В. Сивак, А.М. Сиротенка, Є.О. Романенка та ін. Проблематика розробки державних механізмів стратегічних комунікацій у секторі безпеки і оборони України, на сьогодні перебуває на стадії розвитку. Побудова ефективної системи координації дій влади з ключовими каналами комунікації, ефективної міжвідомчої координації, розробка і впровадження єдиної системи взаємодії усіх органів влади в інформаційній сфері,

узгоджене донесення до всіх категорій населення інформації про ситуацію в Україні залишаються актуальними завданнями для нашої держави в умовах гібридної агресії Російської Федерації проти України. Головним комплексом заходів для реалізації зазначених завдань виступає розбудова системи стратегічних комунікацій.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є надання пропозицій щодо удосконалення організації діяльності системи стратегічних комунікацій у секторі безпеки і оборони України.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПОВНИМ ОБГРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Глобальний інформаційний простір значно змінився і цей процес триватиме й надалі. З появою мережі Інтернет світ наділив і державні, і недержавні суб'єкти здатністю вести війни за допомогою звичайних, невійськових та гібридних засобів, і надав їм можливість формувати наратив у межах безперервного і глобального інформаційного розвитку. У такому просторі складовим СБіО України потрібно швидше та ефективніше застосовувати та використовувати засоби стратегічних комунікацій. Адже вищезгадані зміни впливають на систему прийняття рішень, свідомість, сприйняття, ставлення та поведінку людей. Інформаційні технології та програми тепер доступні кожному, і будь-хто має можливість контролювати, фіксувати, демонструвати, повідомляти та критикувати діяльність органів державної влади перед суспільством [3]. Важливий аспект вищезазначених змін — використання гібридної війни, коли інформацію використовують для створення противниками певного ефекту. Викликами для СБіО є загрози із використанням звичайної зброї і невійськові загрози, методи ведення гібридної війни і впливові недержавні суб'єкти, — всі вони прагнуть формувати інформаційне середовище, впливати на сприйняття, ставлення та поведінку громадськості, уповільнюючи та порушуючи процес прийняття політичних рішень та зменшуючи довіру до керівництва держави. Сьогодні, як ніколи раніше, важливо вести моніторинг та аналіз повідомлень та наративів з метою визначення індикаторів та попереджень для виявлення, характеристики, визнання та знешкодження існуючих викликів та загроз [3].

У сучасному інформаційному середовищі узгоджене та вчасне застосування стратегічних комунікацій є важливим для досягнення загального успіху, зокрема в умовах небезпеки і гібридної війни. Для досягнення успіху складові СБіО повинні стати проактивнішими в інформаційному середовищі, щоб комунікаційні спроможності та функції персоналу, який бере участь в інформаційній роботі, та іншого персоналу підтримували один одного та раціонально використовували надані ресурси. Для вдосконалення механізму планування, координації та реалізації комунікаційних заходів у складових СБіО необхідно внести зміни як у політику, так і в організацію діяльності. Рівень інтегрованості, простоти та швидкості процесів повинен бути таким, щоб інформаційні та комунікаційні аспекти були присутні на всіх рівнях політики, планування та імплементації та були повністю узгодженими з іншими оперативними ефектами [3].

Ця Політика сприятиме змінам в структурі Ради національної безпеки і оборони України, які є необхідними для досягнення успіху в інформаційному середовищі.

На національному рівні в Україні офіційно визначені такі поняття:

Система стратегічних комунікацій — сукупність суб'єктів стратегічних комунікацій зі встановленими між ними взаємозв'язками, діяльність яких спрямована на реалізацію стратегічних комунікацій.

Стратегічні комунікації — скоординоване і належне використання комунікативних спроможностей держави — публічної дипломатії, зв'язків з громадськістю, військових зв'язків, інформаційних та психологічних операцій, інших суб'єктів інформаційної діяльності з метою виконання заходів, спрямованих на просування цілей держави.

Стратегічні комунікації у СБіО України — інтеграція інформаційних спроможностей та військової діяльності з метою формування інформаційного середовища для розуміння, підтримки українським суспільством та міжнародною спільнотою діяльності складових СБіО, створення сприятливих умов для виконання ними завдань за призначенням.

Стратегічний наратив — основоположна ідея, що відображає та визначає базові принципи існування та шляхи розвитку складових СБіО, характер і спрямованість внутрішніх і зовнішніх взаємовідносин, на основі якої формуються напрямки реалізації державної політики.

Метою є створення Політики є визначення шляхів становлення та розбудови системи комплексних, послідовних та скоординованих дій за напрямом стратегічних комунікацій, спрямованих на підтримку, формування та реалізацію державної політики у складових СБіО.

Місією створення Політики є досягнення інформаційної присутності складових СБіО серед визначених цільових аудиторій на рівні, що мінімізуватиме негативний інформаційний вплив з боку зовнішніх і внутрішніх сил, забезпечуватиме перевагу та сприятливу обстановку в інформаційному просторі для ефективної реалізації повноважень та завдань СБіО України.

У цьому документі викладатиметься Політика застосування стратегічних комунікацій у складових СБіО, цілісний підхід до всієї комунікації у СБіО і необхідність включення комунікаційних та інформаційних аспектів у планування та реалізацію всіх заходів за напрямом стратегічних комунікацій у складових СБіО.

У цій Політиці має бути врахований змінний характер інформаційного середовища та різні сприйняття, підходи та спроможності складових СБіО. Зокрема, розглянуто такі питання:

1. Основні визначення термінів у системі стратегічних комунікацій.
2. Принципи стратегічних комунікацій.
3. Процес та інструменти стратегічних комунікацій.
4. Навчання та підготовка.
5. Розподіл ролей та відповідальності.
6. Імплементування.

Навести таке визначення: стратегічні комунікації у СБіО — скоординоване та належне використання комунікативних можливостей держави — публічної дипломатії, зв'язків з громадськістю, військових зв'язків, інформаційних та психологічних операцій, інших суб'єктів інформаційної діяльності з метою виконання заходів, спрямованих на просування цілей держави.

Сконцентрувати увагу на таких принципах стратегічних комунікацій:

- а) відповідність конституційним цінностям України;
- б) діяльність відповідає цілям, визначеним у наративі, політиці та стратегії, які сформовані військово-політичним керівництвом України;
- в) правдивість донесення інформації, як основний принцип формування довіри;
- г) слова повинні відповідати діям;
- д) розуміння процесів, які відбуваються в інформаційному середовищі, як передумова грамотного формування подальших наративів та планування дій;
- е) комунікація є колективним та інтегрованим зусиллям;
- ж) увага на досягненні бажаних ефектів та результатів;
- з) проактивна комунікація на всіх рівнях діяльності;
- и) стратегічні комунікації — це відповідальність керівництва (командування) та відповідальних осіб на всіх рівнях. Успішне застосування стратегічних комунікацій потребує чіткого керівництва та управління із донесенням наміру керівника (начальника, командира, командувача) щодо всіх аспектів діяльності, зокрема під час процесу планування та проведення заходів.

У одному із розділів Політики важливо надати визначення процесам, інструментам, способам та засобам забезпечення функціонування системи стратегічних комунікацій СБіО. Підкреслити необхідність забезпечення:

— Єдності зусиль щодо досягнення мети.

— Чіткого розмежування повноважень та функціональних обов'язків. Керівник підрозділу зі стратегічних комунікацій забезпечує загальне керівництво та управління щодо комунікаційних спроможностей та інформаційної функції персоналу для їх включення до аналізу, планування, проведення та оцінки операцій у відповідності до наміру керівника. Стратегічні комунікації забезпечують управління, координацію та синхронізацію всіх комунікаційних зусиль і узгодженість комунікаційних спроможностей і функцій персоналу, який бере участь в інформаційній роботі.

— Належної організації стратегічних комунікацій. Виходячи з ефективності та єдності зусиль, комунікаційні спроможності та інформаційні функції повинні бути в одній організаційно-штатній структурі. Окремі вимоги кожної комунікаційної спроможності та інформаційної функції персоналу повинні задовольнятися шляхом збереження їх функціональної відповідальності та, за необхідністю, поєднання двох функцій. Комунікаційні спроможності та інформаційна функція персоналу — це реалізація інформаційних заходів, але керівник підрозділу зі стратегічних комунікацій (або інша посадова особа, яка виконує подібні обов'язки) за підтримки відповідних структур має повноваження з питань координації та інтеграції задля узгодженого планування комунікацій з метою досягнення необхідних результатів.

— Стратегічні комунікації — діяльність, основана на створенні ефектів. Стратегічні комунікації мають на меті створення ефектів в інформаційному середовищі. Кожна комунікаційна спроможність та інформаційна функція персоналу забезпечують цю діяльність відповідно до своїх повноважень та визначених наративів та меседжів. Цей процес відбувається постійно в підтрим-

ку цілей СБіО та є основним інструментом керівника (начальника, командира, командувача) для належного інформування і впливу на аудиторії через дії та слова.

— Розуміння процесів та тенденцій у інформаційному середовищі. Належна організація процесу дослідження та аналізу інформаційного середовища, в умовах якого здійснюються комунікаційні та інформаційні заходи, та мотивації різних аудиторій і процесів прийняття рішень.

— Адаптивності і швидкості реагування. Характер збору інформації в сучасних умовах потребує гнучкіших структур, які швидко реагують і враховують всі джерела інформації для її своєчасного збору, аналізу і поширення з метою подальшого використання в ході комунікаційної та інформаційної діяльності. Така вимога потребує скоординованих зусиль усіх органів управління.

— Підготовленості і професійності спеціалістів. Недостатній рівень підготовки і досвіду всіх комунікаційних спроможностей і персоналу з питань інформації становить ризик на стратегічному рівні. Управління комунікаційними та інформаційними процесами у комплексному, змінному і технічно складному інформаційному середовищі потребує певних навичок, властивих комунікаційникам, планерам, дослідникам і аналітикам.

— Забезпечення постійності процесу діяльності. Враховуючи той факт, що інформаційне середовище постійно змінюється, а інформація перетворюється на "зброю", необхідно мати організований і систематизований підхід до моніторингу, оцінки, розуміння і проведення заходів.

Окремий розділ Політики варто присвятити взаємовідносинам та зв'язкам у системі стратегічних комунікацій.

Стан інституційного та організаційного забезпечення функціонування стратегічних комунікацій за суб'єктами свідчить, суб'єктами формування стратегічних комунікацій у системі публічного управління визначено Президента України (гарант реалізації стратегічного курсу держави); Верховну Раду України (визначає засади реалізації стратегічного курсу держави); Кабінет Міністрів України (забезпечує реалізацію стратегічного курсу держави); Раду національної безпеки і оборони України (координація взаємодії з іншими органами влади у сфері стратегічних комунікацій сектору безпеки); Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України (забезпечує науково-аналітичний та експертний супровід).

Суб'єктами реалізації стратегічних комунікацій у секторі безпеки і оборони виступають усі його складові.

До складу сектору безпеки і оборони входять: Міністерство оборони України, Збройні Сили України, Державна спеціальна служба транспорту, Міністерство внутрішніх справ України, Національна гвардія України, Національна поліція України, Державна прикордонна служба України, Державна міграційна служба України, Державна служба України з надзвичайних ситуацій, Служба безпеки України, Управління державної охорони України, Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України, Апарат Ради національної безпеки і оборони України, розвідувальні органи України, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну військово-промислову політику.

Служба координації діяльності стратегічних комунікацій у секторі безпеки і оборони України, яка входи-

тиме до складу структури апарату Ради національної безпеки і оборони України, братиме безпосередню участь у формуванні та контролі за реалізацією державних стратегічних комунікацій у сфері забезпечення національної безпеки та оборони. Основними завданнями Служби передбачається міжвідомча координація та визначення шляхів становлення та розвитку системи стратегічних комунікацій в секторі безпеки і оборони України. Основна ідея створення такого підрозділу ґрунтується на необхідності здійснення системної координації, контролю та забезпеченні міжвідомчої координації діяльності відповідних відповідальних підрозділів стратегічних комунікацій сектору безпеки і оборони України. Зазначений підрозділ повинен бути структурним підрозділом апарату Ради національної безпеки і оборони та підпорядковуватися безпосередньо Секретарю Ради національної безпеки і оборони із чисельністю — до десяти державних службовців (службовців), які б здійснювали свою повноваження у двох відділеннях — відділенні координації діяльності стратегічних комунікацій у сфері безпеки і відділенні координації діяльності стратегічних комунікацій у сфері оборони.

У рамках систематичних щотижневих нарад (за необхідністю — негайних) відповідальних осіб підрозділів стратегічних комунікацій органів державної влади, які входять до СБіО забезпечуватимуться заходи щодо інформування про виявлені поточні виклики й загрози у інформаційній сфері, плануватимуться заходи щодо здійснення протидії виявленим загрозам з урахуванням специфіки діяльності органів державної виконавчої влади, які входять до складу СБіО, розроблятимуться та плануватимуться інформаційні компанії у сфері безпеки і оборони України, розроблятимуться та обговорюватимуться державні наративи та меседжі.

Питання належного навчання та підготовки персоналу, задіяного у реалізації завдань стратегічних комунікацій має бути деталізовано у окремому розділі Політики.

Керівники і персонал на кожному рівні управління повинні пройти підготовку або набути відповідний рівень освіти за напрямком стратегічних комунікацій для розуміння впливу на політику, плани та заходи у СБіО в інформаційному середовищі та способів їх повідомлення та можливого сприйняття. Такий підхід ґрунтується на підготовці освічених керівників та персоналу, які розуміють інформаційне середовище та діяльність за напрямком стратегічні комунікації, відповідним чином здійснюють планування та реагування.

Підкреслити, що Навчально-науковий центр стратегічних комунікацій у сфері забезпечення національної безпеки та оборони Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського забезпечує навчання та підготовку кадрів за напрямком стратегічних комунікацій на стратегічному рівні для усіх складових СБіО. Навчально-науковий центр стратегічних комунікацій у сфері забезпечення національної безпеки і оборони призначений для: підготовки та підвищення кваліфікації військовослужбовців та працівників структур сектору безпеки і оборони держави з питань стратегічних комунікацій; науково-методичного забезпечення процесу підготовки фахівців з питань стратегічних комунікацій у вищих військових навчальних закладах,

військових навчальних підрозділів закладів вищої освіти; проведення наукових досліджень з проблем стратегічних комунікацій; співпраці з міжнародними науково-дослідними аналітичними установами, організаціями, що здійснюють підготовку та дослідження з питань стратегічних комунікацій.

Одним із найважливіших питань, яким має бути приділена увага у Політиці є планування. На всіх рівнях діяльності важливо, щоб питання стратегічних комунікацій були включені до всіх етапів планування. Важливо, щоб комунікаційні та інформаційні ефекти складових СБіО використовувалися в підтримку стратегічних, оперативних та тактичних цілей, а загальнодержавні наративи були невід'ємною частиною планів та заходів та відображалися в намірі керівника (начальника, командира, командувача).

Стратком повинен бути ключовою та невід'ємною частиною всього процесу планування та всіх рівнях управління СБіО, які спрямовані на розуміння та формування безпекового середовища. Це військово-політичний процес, який вимагає постійного залучення та аналізу для забезпечення своєчасного та належного реагування в інформаційному середовищі.

Забезпечення комплексного підходу до розуміння інформаційного середовища, яке постійно змінюється, є надзвичайно важливим. Тому потрібен організований та уніфікований підхід до моніторингу, збору, оцінки, оцінювання та поширення інформації, що вимагає поєднання розвіданих та інформації з усіх джерел інформації.

Постійна підтримка будь-якої інституції або кампанії заснована на логіці, інтуїції та емоціях, які породжуються історією та культурою суспільства. Цей когнітивний процес в свою чергу створює наративи. Для роботи в інформаційному середовищі необхідно формувати відповідні стратегічні наративи, які узгоджені з культурними аспектами, оцінкою існуючих наративів в інформаційному середовищі для різних аудиторій, примирення протилежних аудиторій та забезпечення відповідності слів і дій. Тому наратив повинен розповідати про планування та виконання всіх заходів та операцій.

У Політиці також необхідно наголосити, що стратегічні комунікації повинні бути в центрі всього процесу планування. Вони повинні бути зрозумілими для всього персоналу. На всіх рівнях планування повинна забезпечуватися належна та скоординована діяльність, скоординоване поширення меседжів, які сприяють досягненню мети СБіО.

Функція страткому повинна гарантувати, що задум заходів (операцій) відповідає загальнодержавним наративам, та весь персонал, включаючи комунікаційні спроможності, та персонал, який працює з інформацією, повинні діяти узгоджено.

Керівництво підрозділів, які відповідальні за реалізацію заходів стратегічних комунікацій повинні створювати офіційні документи планування, з які повинні бути керівними інструментами для проведення комунікаційних та інформаційних заходів для того, щоб задачі керівництва визначалися та виконувалися для досягнення комунікаційного та інформаційного ефекту. Директорат з комунікацій або інший подібний підрозділ складових СБіО має забезпечувати належне керівництво для

ефективного досягнення інформаційних ефектів. В директораті з комунікацій або подібному підрозділі кожна комунікаційна спроможність та співробітник повинен нести відповідальність за виробництво та поширення продуктів та заходів. Начальник підрозділу стратегічних комунікацій / директор з комунікацій (або іншого подібного підрозділу) має право забезпечувати ефективність та узгодженість продуктів комунікаційних спроможностей та функцій персоналу, який бере участь в інформаційній роботі. Стратегічні комунікації інтегруються в усі елементи планування та виконання з метою забезпечення того, що управління та керування комунікаціями здійснюватиметься відповідно до задуму операції та задуму керівника (начальника, командира, командувача).

Визначити ефекти завжди важко, враховуючи складність оцінювання поведінки та того, на що вона впливає, але ефективні стратегічні комунікації потребують актуальної та точної оцінки ефектів відповідно до чітких правил. Процес проведення оцінки повинен включати зважену та динамічну оцінку для коригування комунікаційних та інформаційних заходів, виявлення неочікуваних тенденцій та інформування керівництва. Результати такого аналізу використовуються і в інтересах стратегічних комунікацій, і в процесі планування та проведення операції.

Цифрові медіа пронизують всю комунікаційну та інформаційну діяльність та можуть стати "зброєю" ворога. Потрібний особливий підхід для роботи з аудиторіями. У цифрових медіа присутнє багато неконтрольованого контенту, включаючи фактичні та так звані свідчення свідків. Він може нести певну цінність або ж, навпаки, створювати проблеми, а тому в будь-якому випадку потребує вивчення та оцінку.

Здійснення достовірного документування інформації про заходи та операції в якості історичного опису, інституційної пам'яті та в якості джерела для активного поширення інформації, яка надається ЗМІ, а також реагування на помилкову (неправдиву) інформацію, — важливий елемент процесу здійснення стратегічних комунікацій.

Відповідальні фахівці складових СБіО ініціюють розробку та керування системними процесами, завдяки яким збирається, поширюється та архівується графічний та інший матеріал для його своєчасного поширення, спростування та використання для формування інформаційного середовища.

У Політиці також варто наголосити, що комунікація віч-на-віч із громадськими діячами, волонтерами, представниками неурядових громадських організацій є ефективним засобом комунікації. Потрібно планувати, проводити та оцінювати результативність зустрічей із ключовими лідерами та інші подібні заходи.

У процесі імплементації основних організаційно-штатних вказівок для формування комунікаційних спроможностей та функцій персоналу, який бере участь у інформаційній роботі, проведенні заходів за напрямком стратегічних комунікацій, усім органам управління, необхідно дотримуватися загальних принципів, викладених у Політиці, водночас керівникам (начальникам, командирам, командувачам) надається право гнучкості у комплексному управлінні.

ВИСНОВКИ З ПРОВЕДЕНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ЦЬОМУ НАПРЯМІ

Отримані результати свідчать, що ситуація із науковим супроводом процесу розбудови стратегічних комунікацій в Україні складається неоднозначно. Безпекові виклики змушують дослідників активно шукати рішення в цій сфері в інтересах національної безпеки і оборони, однак єдиного підходу до зазначеної проблематики у сфері стратегічних комунікацій ще не знайдено.

Враховуючи викладене вище, можна зробити висновки, що розробка керівного документу щодо функціонування системи стратегічних комунікацій: а саме Політики у секторі безпеки і оборони України зі стратегічних комунікацій, сприятиме удосконаленню механізму планування, координації та реалізації комунікаційних заходів у складових сектору безпеки і оборони України, а також створить належний рівень інтегрованості, простоти та швидкості організації процесів діяльності. Метою реалізації Політики у секторі безпеки і оборони України зі стратегічних комунікацій є визначення шляхів становлення та розбудови у секторі безпеки і оборони України системи комплексних, послідовних та скоординованих дій у напрямі стратегічних комунікацій, спрямованих на підтримку, формування та реалізацію політики у сфері безпеки і оборони України.

Політика у секторі безпеки і оборони України зі стратегічних комунікацій сприятиме змінам у структурі Ради національної безпеки і оборони України, які є необхідними для досягнення успіху в інформаційному середовищі.

Література:

1. Указ Президента України № 121 від 25 березня 2021 року. Стратегія воєнної безпеки України [Електронний ресурс]. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/1212021-37661>

2. Закон України "Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях" від 26.11.2020 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2268-19#Text>

3. Військова політика НАТО зі стратегічних комунікацій (редакція від 26.07.2017 року. URL: http://stratcom.nuou.org.ua/?page_id=2951)

References:

1. President of Ukraine (2021), Decree "Strategy of military security of Ukraine", available at: <https://www.president.gov.ua/documents/1212021-37661> (Accessed 10 May 2021).

2. Verkhovna Rada of Ukraine (2018), The Law of Ukraine "On the peculiarities of state policy to ensure the state sovereignty of Ukraine in the temporarily occupied territories in Donetsk and Luhansk regions", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2268-19#Text> (Accessed 10 May 2021).

3. NATO (2017), "NATO's military policy on strategic communications", available at: http://stratcom.nuou.org.ua/?page_id=2951 (Accessed 10 May 2021).

Стаття надійшла до редакції 11.05.2021 р.